



רשות ההגבלים העסקיים

הכרזת מונופולין: טחנת קמח יפו (1972) בע"מ - מונופולין בייצור קמח כשר לפסח

בהתאם לסמכותי לפי סעיף 26(א) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "חוק ההגבלים העסקיים") אני מכריז בזאת על טחנת קמח יפו (1972) בע"מ (להלן "טחנת יפו") כבעלת מונופולין בייצור קמח כשר לפסח.

1. מבוא

הכרזה זו עניינה בשוק הקמח הכשר לפסח. קמח כשר לפסח משמש לאפיית מצות ולמוצרי מאפה אחרים כשרים לפסח. לא ניתן להשתמש לצרכים אלו בקמח אחר, שאינו כשר לפסח, ומכאן חשיבות המוצר והבחנתו משוק הקמח בכללותו.

2. המסגרת המשפטית

סעיף 26 (א) לחוק קובע כי יראו כמונופולין:

"ריכוז של יותר ממחצית מכלל אספקת נכסים ומכלל רכישתם, או של יותר ממחצית מכלל מתן שירותים, או מכלל רכישתם, בידי של אדם אחד (להלן – בעל המונופולין). על קיומו של בעל מונופולין כאמור יכריז הממונה בהודעה לרשותו."

המבחן הקבוע בחוק הוא מבחן מבני - עובדתי. מבחן זה מקים חזקה, כי אחיזתו של גוף ביותר ממחצית מכלל אספקת נכסים בשוק נתון, מבטאת שליטה בשוק וכי זו מצדיקה קביעה בדבר קיום מונופולין והכפפת בעל המונופולין לחובות המיוחדות הכלולות בחוק.¹ קביעתו העקרונית של בית הדין להגבלים עסקיים **בפרשת בזק** היא, כי ככלל, אם נמצא כי חלקו של אדם באספקת סוג מוצרים עולה על מחצית – על הממונה להכריזו כבעל מונופולין וכי שיקול דעתו של הממונה להימנע מהכרזה במצב שכזה הוא מצומצם ושמור למקרים חריגים.²

3. תמצית הנימוקים

ייחודו של הקמח הכשר לפסח הוא בתהליך עיבוד וטחינה שונה מן הקמח הרגיל. כך למשל, בייצור קמח כשר לפסח אסור לטוחן, להוסיף לחות לחיטה בטרם הטחינה. כמו כן על הטוחן להקפיד הקפדה רבה, כי הקמח לא יבוא במגע עם רטיבות במהלך תהליך הטחינה, על מנת למנוע חשש שיחמיץ.

¹ ראה הכרזה בדבר קיום מונופולין – חברת החשמל לישראל בע"מ. **הגבלים עסקיים 3001749**.
² ערר 7/95 "בזק" החברה הישראלית לתקשורת בע"מ נ' הממונה על ההגבלים העסקיים **הגבלים עסקיים 3001553**.

הביקוש לקמח כשר לפסח מוערך בכ- 10 עד 12 אלף טון בשנה. הצרכניות העיקריות של קמח כשר לפסח הן מאפיות המצות המספקות את תוצרת המצות. הקמח הכשר לפסח מסופק כיום כולו על ידי טחנת הקמח יפו, אין אף טחנה אחרת בארץ אשר עוברת הליך של הכשרת הטחנה לפסח.³ מסתמן כי מצב זה אינו מקרי ואינו ארעי אלא חוזר ונשנה באופן מסורתי. תהליך הכשרת הטחנה לקראת הפסח אורך למעלה מחודש ונערך כחצי שנה לפני חג הפסח. תהליך זה כולל את פירוק כל ציוד הטחנה לצורך ניקיון ואף החלפת חלקים ממנו (כגון נפות) על מנת לוודא כי לא יוותרו שאריות העלולות לפגום את כשרותו הייחודית של קמח זה. התהליך נערך בהשגחת הרבנות הראשית לישראל. כך, מחצית שנה עוסקת טחנת יפו בהכנות לקראת פסח ובטחינת הקמח הכשר לפסח, במחצית השנה הנותרת טוחנת טחנת יפו קמח רגיל. במהלך השימוע שנערך לטחנת קמח יפו, בטרם ההכרזה, אישרה זו את דבר היותה בעלת מונופולין על פי החוק.

4. סוף דבר

בתוקף סמכותי לפי סמכותי לפי סעיף 26(א) לחוק ההגבלים העסקיים, אני מכריז כי טחנת הקמח יפו היא בעלת מונופולין בקמח כשר לפסח. הודעה על קביעתי זו תימסר לטחנת הקמח יפו. קביעתי זו, בדבר היות טחנת קמח יפו בעלת מונופולין תהא ראייה לכאורה בכל הליך משפטי. טחנת הקמח יפו רשאית לחלוק על קביעתי זו בדרך של הגשת ערר לבית הדין להגבלים עסקיים בתוך 30 יום מיום מועד קבלת ההודעה.

דרור שטרם

הממונה על ההגבלים העסקיים

ירושלים, כח' סיוון תשס"ה

5 יולי 2005

³ בשולי הדברים אעיר כי, קיים סוג נוסף של קמח כשר לפסח המיועד לאפיית מצות שמורות, קמח זה נבדל בפרמטרים רבים מהקמח הכשר לפסח נשוא הכרזה זו, בין השאר במחירו, החיטה ממנו נטחן והליך היצור. על כן, אין מקום להרחיב עליו במסגרת זו.